

**EVROPSKÁ DRUŽSTEVNÍ SPOLEČNOST:
POTENCIÁL PRO SOCIÁLNÍ EKONOMIKU**

Doktor Filippo Turi

SHRNUTÍ

KAPITOLA I

Rozvoj družstevnictví v Evropské unii.....str...

KAPITOLA II

*Evropská družstevní společnost: Směrem k sociální ekonomice v Evropě
.....str. ...*

KAPITOLA III

*Právní rámec ECS: srovnání s italskými družstevními právními předpisy
.....str...*

KAPITOLA IV

Perspektiva pro ECS.....str. 19

BIBLIOGRAFIEstr. 23

KAPITOLA I

Rozvoj družstevnictví v Evropské unii

Družstevnictví je dnes v rámci Evropy velmi silně zakořeněné a různorodé. Existuje více než 300 tisíc podniků působících ve všech oblastech sociálního, ekonomického, výrobního a kulturního sektoru. Zaměstnávají více než čtyři a půl miliónu pracovníků a téměř 150 miliónů lidí se přímo nebo nepřímo angažuje ve družstvech.

V rámci EU se družstva už nevyskytují jen v sociálních, podnikatelských a organizačních sférách, ale spíše pomalu ale jistě dospěly a získaly půdu pod nohama, v oblasti legislativy a v oblasti sektorových politik.

Úřední rozhodnutí nade vší pochybnost ujasnila, že existuje „odlišný způsob vedení podniku“, zejména jako podnik družstevní, a že tento způsob je nezanedbatelným nástrojem rozvoje společnosti, společenství a stejně tak i unie států nebo národů.

Společně s rozšiřováním družstevního hnutí, jak z kvalitativního, tak z kvantitativního hlediska, jsme byli svědky zvyšující se informovanosti o důležité úloze, kterou toto hnutí sehrává ve vnitrostátních a evropských sociálně ekonomických systémech. Družstva v Evropě na nás hledí s velkým zájmem a s velkým očekáváním v době, kdy italské družstevní hnutí je v zásadě nejvíce rozvinuté. V posledních letech bylo italské družstevní hnutí silně zavázané probíhajícímu integračnímu procesu, přičemž demonstrovalo nejvyšší kapacitu pro

inovaci, která se stává synonymem pro moderní faktor ekonomického růstu a rozvoje, ukazujícího, jak může svázanost s určitou lokalitou existovat současně s otevřeností k nadnárodním formám.

V rámci kontextu rozšíření EU z 15 na 25 zemí a podle ambiciózních cílů nastíněných Libanonskou strategií lze očekávat významné přijetí legislativních textů a přípravu dokumentů o družstevnictví, především jako naznačení pozornosti, která je věnována tomuto rozšiřujícímu se fenoménu, bohatému na potenciál, který pokud je doprovázen odpovídajícími legislativními nástroji, je schopen snižovat rizikovost procesu rozšiřování a zvyšovat příležitosti, které nabízí. Tato nová dimenze umožněná složením světových trhů, nepochybně významná, si vyžaduje silnou iniciativu na straně Unie v čerpání zdrojů a kroky specifické pro jednotlivé společné politiky v širším strategickém kontextu. Vytvoření vnitřního trhu si vynutilo odstranění bariér, které stále zůstávají a které překážejí obchodním tokům, ale také přizpůsobení výrobních struktur tak, aby odpovídaly společenskému rámci. Na druhé straně družstevní hnutí samo rozhodně nemůže zůstat statické v národním a společenském kontextu, který se velmi rychle mění.

V několika posledních letech si družstevní problematika vydobyla významné místo v rámci evropských jednání, a tak zajistila legitimizaci družstevního hnutí z politického a právního hlediska.

Pokud se týče prvního aspektu, existují dva dokumenty zásadního významu: *Doporučení Mezinárodní organizace práce k podpoře družstev*, přijaté dne 20. června 2002, a *Sdělení Evropské komise ze dne 23. února 2004 Podpora Evropské družstevní*

společnosti, adresované Radě, Evropskému parlamentu, Hospodářskému výboru a Výboru regionů.

V tomto textu, z doby před třemi roky, již bylo zjevné, že sociální ekonomika se hrávala významnou úlohu v procesech zrovnoprávnění a rozvoje; existovalo všeobecné uznání důležitosti družstev „pro vytváření zaměstnanosti, pro mobilizování zdrojů a vytváření investic“. Kromě toho tento text obsahuje výzvu směřovanou na jedné straně sociálním aktérům, odborům a organizacím zastupujícím družstevní hnutí, žádající, aby podporovaly družstevní podnikání obecně a také na základě spolupráce mezi státy; a na druhé straně rozhodovacím orgánům na státní a evropské úrovni, požadující, aby umožňovaly a podporovaly družstevnictví z širšího pohledu.

Co se týče sdělení, které vycházelo z široké diskuse k pracovnímu dokumentu s názvem „Družstva v evropské ekonomice“, které bylo zveřejněno v prosinci 2001, představuje, při bližším prozkoumání, skutečnou a opravdovou základnu pro evropskou politiku a tvorbu programů pro družstevní hnutí. V zásadě tento text ukazuje, že potenciál družstev se ještě plně nerozvinul a že jeho image stále potřebuje zlepšení jak v národním, tak v evropském kontextu. V tomto ohledu je třeba věnovat zvláštní pozornost novým členským státům, kde jsou zapotřebí hluboké reformy a kde nebyly ještě plně rozvinuty nástroje k rozvoji družstev. Bylo sestaveno dvanáct doporučení, která navrhuje opatření vhodná pro podporu tohoto typu podnikání. Uvedené úkoly, které pokrývají období 2004-2008, se týkají právních předpisů a politik vlád, spolupráce mezi družstevními organizacemi, vytváření zaměstnanosti, regionálního rozvoje, finančních nástrojů, soustřeďování

statistik, podpory podnikání, vzdělávání a školení. Existují tři zásadní stanovené cíle. Především zahrnují zlepšení viditelnosti družstev, všeobecného souladu mezi družstevním fenoménem a jeho charakteristikami pojímanými jako celek. Zadruhé pokrývají rozvoj legislativního rámce, který řídí družstva v Evropě, tak aby tato pravidla byla pro družstva příznivější. A konečně družstva sama musí více přispívat k dosažení cílů Společenství.

Sdělení Komise bude představovat skutečnou a jedinečnou cestu pro nadcházející roky v tom smyslu, že jasně a jednoznačně stanoví prostor pro evropskou družstevní politiku zaměřenou na průběžné posilování jejích cílů a podstaty. Výše uvedená politická identifikace byla prohloubena společně s vytvořením Evropské družstevní společnosti (European Cooperative Society - ECS), které je novým regulatorním nástrojem a je nedílnou součástí směrnice. Tato směrnice již byla promítnuta do národní legislativy, stejně jako celá řada právních předpisů z let 2002 a 2003 uvedených v tomto dokumentu:

- Směrnice 94/45 ES, která stanoví, že v rámci podniků a skupin podniků s evropskou působností budou ustaveny Evropské pracovní výbory, a vytváří informační a konzultační postup pro pracovníky v rámci výše uvedených podniků;

- Směrnice 2001/86/EHS, která řídí angažovanost pracovníků na ustavení a rozvoji Evropské společnosti;
- Směrnice 2002/14/ES, která pro středně velké podniky vytváří všeobecný legislativní rámec, stejně jako specifická opatření pro včasnou informovanost a přímou angažovanost pracovníků na

událostech, přímo nebo nepřímo ovlivňujících politiku zaměstnanosti a rozvoje podniku, kde jsou zaměstnání.

Publikováním *Statutu evropské společnosti (EC)* a *Statutu evropské družstevní společnosti (ECS)* se instituce Společenství snažily poskytnout odpovídající právní nástroje pro podniky angažující se v nadnárodní a přeshraniční činnosti kromě těch, které byly dány k dispozici *Evropským seskupením hospodářského zájmu (EEIG)*.

EEIG bylo založeno v roce 1985 Evropským společenstvím s cílem odstranit překážky pramenící z rozdílů jednotlivých národních legislativ, které v konečném důsledku poškozují spolupráci, a podporovat specifické družstevní činnosti s plným respektováním nezávislosti jednotlivých ekonomik. Díky existenci tohoto dokumentu se podstatně rozšiřují perspektivy Evropské družstevní společnosti a rozsah jejího působení.

Statut Evropské družstevní společnosti je v zásadním souladu se směrnicí přijatou zákonodárci při stanovení referenčního rámce pro Evropskou společnost (*European Company*), která byla přijata v roce 2001 (datum vstupu v platnost 8. října 2000) a byla formována na principech podílení se na společnosti na základě akcií. Existuje důležitá společná charakteristika, kterou mají společné jak Evropská společnost, tak Evropská družstevní společnost, zejména skutečnost, že je možné přesunout sídlo nebo vedení společnosti z jednoho členského státu do jiného bez toho, že by bylo nutné provést rozpuštění nebo zrušení společnosti. Navzdory této podobnosti a jiným, které existují mezi těmito dvěma zákony, je mezi nimi mnoho rozdílností a ty vyplývají z potřeby zohlednit jedinečné charakteristiky

družstevních společností, které jim umožňují vykonávat jejich specifické činnosti rovnoprávně s ostatními formami podniků na trhu.

Primární důvod, proč si ECS nutně vyžadovala zvláštní směrnici, souvisí se skutečností, že struktura plánovaná pro Evropskou společnost se nehodí pro jedinečné vlastnosti družstevních společností a tudíž není odpovídajícím nástrojem pro řízení jejich nadnárodní činnosti. Bylo důležité, aby statuty umožňovaly potřebné ústupky provedené ve prospěch mezinárodně uznávaných družstev, přičemž by současně poskytovaly významnou míru flexibility tak, aby byla možná širší různorodost zahrnutých struktur.

KAPITOLA II

Evropská družstevní společnost: Směrem k sociální ekonomice v Evropě

Ke dni 18. srpna 2006—což je datum, do kdy mají členské státy přijmout své vnitrostátní předpisy promítající legislativu Evropské unie – má statut Evropské družstevní společnosti vstoupit v platnost.

Právní předpisy pro Evropskou družstevní společnost již posoudily organizace zastupující družstevní hnutí, což představuje důležitý krok k zavádění odpovídajících forem spolupráce mezi podniky.

Zatímco v minulosti mohl být Statut považován jako další příležitost umožňující rozvoj družstevnictví v Evropě, v posledních letech bylo jeho přijetí skutečnou potřebou: otevření trhů a zejména rozvoj společného trhu vedly k rozšíření družstevní činnosti, přičemž jejich jedinečné charakteristiky zůstávají nedotčeny.

Statut ECS je bezpochyby velmi složitým komplexem navzájem souvisejících ustanovení, která mají za cíl řídit různé situace, přičemž řeší zásadní problém najít taková řešení, která odpovídají velmi rozdílné praxi evropských družstev.

Dokumenty týkající se Evropské družstevní společnosti vycházejí ze dvou základních aktů: na jedné straně nařízení ES č. 1435/2003 týkající se Statutu a na druhé straně směrnice 2003/72/ES týkající se zainteresovanosti pracovníků na

primárním rozhodovacím procesu podniků prostřednictvím informací, konzultací a účasti na řízení nebo správních orgánech podniku.

Proces přijímání těchto dvou dokumentů byl dlouhý a plný zvratů k lepšímu a horšímu. Po celá desetiletí Rada nebyla schopna, vzhledem k protichůdným právním veta, dosáhnout shody o textech, které byly předkládány stále znova. A tak teprve v prosinci 2000, kdy bylo možné dosáhnout politické dohody o podstatě a obsahu nařízení, které je svojí povahou volitelné a přímo platné pro členské státy, a o směrnici, která naopak musí být promítnuta do vnitrostátních právních předpisů.

Těmito nástroji EU sledovala vytvoření nového právního subjektu, který může být použit organizacemi provádějícími komerční činnost ve dvou nebo více členských státech ve formě družstevní společnosti, a chtěla zajistit jak rozvoj nadnárodních činností stávajících družstevních společností, tak podpořit tvorbu nových družstevních společností na evropské úrovni.

Podniky působící na území Evropské unie budou využívat právního postavení, struktur a pravidel, které jsou pro ně vhodné a umožňují jim vykonávat jejich činnost v rámci celé Evropy v konkurenčním prostředí a přitom požívat výhod, které umožňuje rozšířený trh a fungování jako samostatný právní subjekt s jednotnou strukturou.

To představuje úplné uznání specifické povahy družstevní činnosti v rámci společenství. Ve skutečnosti družstevní model vyrůstá z tohoto procesu jako legitimní typ podniku, který si zaslouží samostatný právní rámec a odlišení od akciových společností.

Zejména tato směrnice, která má za cíl vytvoření organizační struktury, která by nevedla k diskriminaci nebo ke znatelnému oslabení práv pracovníků při podílení se na podniku, definovala angažovanost pracovníků při ustavování a rozvoji evropských družstevních společností jako průběžný úkol a nikoliv jako jednorázové právo. Tato schválená pravidla si vyžadují dodržování specifických postupů pro informace a konzultace, které musí být zaručeny i na nadnárodní úrovni. Jsou tudíž zahájena skutečná a opravdová jednání mezi vedením a správními orgány zúčastněného podniku na straně jedné a určitou skupinou pracovníků volených nebo jmenovaných přímo v rámci jednotlivých národních struktur. Po těchto jednáních je sepsána smlouva, ve které je podrobný popis postupů, jimiž se pracovníci podílejí na fungování podniku. Jedině tak může ECS splnit požadavek, na základě kterého je zapsána do rejstříku stanoveného vnitrostátními právními předpisy příslušného členského státu. Kromě toho po vytvoření společnosti musí být umožněno pracovníkům nebo náležitě jmenovaným zástupcům pracovníků, aby vykonávali svá hlasovací práva na valných hromadách nebo, pokud existují, na valných hromadách sektorů na základě pravidel definovaných během jednání. ECS má také za povinnost zaručovat transparentnost prostřednictvím sdělení, poradenských připomínek nebo informačních připomínek.

Dále toto nařízení nastiňuje povahu, vytváření, kapitál a statuty ECS. Stanoví další pravidla, mající za cíl vytvoření právního rámce, ve kterém mohou družstevní společnosti a další subjekty a fyzické osoby z několika členských států plánovat a

provádět reorganizaci své činnosti, tak aby fungovaly jako družstvo na úrovni Společenství.

Tímto způsobem vytváří Statut ECS autonomní evropskou strukturu, zakotvenou v zákonu, paralelně s vnitrostátními formami družstevních společností: různé aspekty textu připomínají důležitost právních předpisů členského státu, ve kterém má družstvo své sídlo. V konečných důsledcích toto nařízení neuvádí vyčerpávající organizační pravidla pro model evropského družstva, protože stanoví pravidla pro strukturu tak, že systematicky odkazuje na různé vnitrostátní zákony, které na druhé straně odkazují například na otázky týkající se zdanění a konkurence, stejně jako autorských práv a platební neschopnosti.

ECS se řídí třemi prvky: články tohoto nařízení, ustanoveními sociálního Statutu, tam kde je stanoven vlastním nařízením a vnitrostátními zákony země sídla podniku pro veškeré záležitosti, které nejsou výslovně upraveny evropskými zákony. Ve skutečnosti podle „principu nediskriminace“, *„na základě ustanovení tohoto nařízení, je v každém členském státě vytvořena ECS jako družstvo v souladu se zákony toho členského státu, ve kterém má toto družstvo své sídlo“*. A konečně, ECS je určena k tomu, aby sloužila jako nástroj evropského práva, který má za cíl standardizaci a harmonizaci pravidel, přičemž zachovává v určitých oblastech národní specifika. Statut tudíž není dokonalý a ani se o to nesnaží. Spíše sleduje primární cíl, zejména vytvoření evropského ekonomického modelu, který umožňuje udržitelný rozvoj, který je dynamický a iniciativní. Současně podněcuje podniky k tomu, aby se postupně přesouvaly z čistě místní orientace a aby rozšiřovaly svoji reorganizaci do evropského rozměru.

KAPITOLA III

Referenční právní rámec pro ECS: srovnání s italskými družstevními právními předpisy

Statut Evropské družstevní společnosti (ECS) byl zásadním výchozím bodem během reformy italského zákona o podnicích. Srovnávací analýza těchto dvou systémů právních předpisů v zásadě ukazuje, že existuje řada společných bodů a řada významných rozdílů.

V bodech odůvodnění evropského nařízení tudíž nacházíme části znění textu, které jsou analogické s italským textem, kde se dočítáme, že: *„družstva jsou primárně skupinami osob nebo právnických osob s určitými provozními principy, které jsou odlišné od principů jiných ekonomických subjektů. To zahrnuje principy demokratické struktury a kontroly a rozdělování čistého zisku za finanční rok na spravedlivém základě“.*

Obdobně ECS *„by měla mít za svůj primární cíl uspokojování potřeb svých členů nebo rozvíjení svých ekonomických nebo sociálních činností; svoji činnost by měla vykonávat ke společnému prospěchu členů, tak aby každý člen měl prospěch z činnosti ECS v souladu se svojí účastí v družstvu; kontrola by měla být rozdělena spravedlivě mezi členy; měl by zde být snížený úrok účtovaný za půjčky a akciový kapitál; zisk by měl být rozdělován podle činnosti prováděné v ECS nebo by měl být ponechán k uspokojování potřeb členů; neměla by být žádná umělá omezení členství; čistá aktiva a rezervy by měly být rozdělovány při rozpuštění podle principu nezájmového rozdělení, což znamená jinému družstevnímu orgánu vykonávajícímu stejné cíle nebo cíle všeobecného zájmu;“*

Specificky z právního pohledu se perspektiva ECS jeví jako dostatečně dobrá co se týče otázek formy, protože prezentace ECS se významně neliší od její podoby v italských právních předpisech.

Zejména by měly být zdůrazněny následující body:

- specifičnost a autonomnost Evropské družstevní společnosti je odvozována od porovnání s Evropskou společností (bod 4 odůvodnění);
- mezi jedinečnými charakteristikami ECS je učiněn odkaz jak na demokratickou kontrolu (vnitřní demokracie), tak na spravedlivé rozdělování zisku (bod 7 odůvodnění);
- je překvapující zaznamenat princip nadřazenosti osob nad kapitálem - princip „jeden člověk jeden hlas“ – (bod 8 odůvodnění a články 5 a 59 nařízení);
- přítomnost subvencujícího členu (bod 9 odůvodnění a články 14 a 59 nařízení).

Hlavní rozdíl mezi systémem ECS a systémem používaným v naší zemi se týká způsobu, jakým je využíván zisk (Kapitola V, články 65 a 67 nařízení). Článek 65 odstavec II říká, že *„jestliže existuje zisk, budou stanovy požadovat vytvoření povinné rezervy, financované ze zisku, dříve než bude provedeno další rozdělení. Tato povinná rezerva je rovna kapitálu uváděnému v čl. 3 odstavec 2, částka převáděná do této rezervy nesmí být menší než 15 % zisku za finanční rok po odpočtu veškerých převáděných ztrát.*

Je třeba dodat, že část zisku, která má být přidělena do povinné zákonné rezervy podle italských právních předpisů, je 30 %, popřípadě 20 %, podle toho, zda se jedná o družstvo, pro které platí požadavek, že nejméně 50,1 % jeho činnosti je vykonáváno v určitém sektoru činnosti, který je nazýván dominantní forma, nebo zda se jedná o družstvo, pro které neplatí požadavek, že provádí minimální procento své činnosti – 50,1 % - ve svém určitém sektoru činnosti, nedominantní forma.

Je nutné pamatovat, že na základě článku 67 tohoto nařízení „zůstatek zisku po odpočtu přídelu do povinné rezervy, veškerých částek placených v dividendách a veškerých ztrát minulých období po připočtení veškerých zisků minulých období a veškerých částek čerpaných z rezerv, bude představovat zisk, který je k dispozici pro rozdělení“.

V právních předpisech týkajících se ECS nejsou žádné limity a žádná omezení pro rozdělování zisku, jako jsou omezení uváděná v článku 2514 italského občanského zákoníku pro dominantní formu a v článku 2545-e téhož občanského zákoníku pro nedominantní formu. A jsou to přesně tyto rozdíly, které mohou být zavádějící pro italského zákonodárce, s tím, že nemůže poskytnout daňové výjimky nebo jiné druhy opatření, která by mohla být ku prospěchu Evropské družstevní společnosti.

Je tudíž zcela zřejmé, že budoucí perspektivy ECS budou více nebo méně závislé především na tom, jak se ten který členský stát Evropské unie, včetně Itálie, rozhodne postavit tento nový subjekt ve vztahu k typům speciálních nabízených podmínek, pokud existují. Z tohoto hlediska připomínám ustanovení článku 8 nařízení ES, které na základě subsidiarity požaduje, aby vnitrostátní právní

předpisy stanovily vše, co není explicitně stanoveno v nařízení samotném. To se přesně vztahuje na případ daňových úlev (odkladů) (nebo určitých podmínek jiné povahy). Bod 16 odůvodnění tedy stanoví *„toto nařízení nepokrývá ostatní oblasti práva, jako jsou zdanění, konkurence, práva duševního vlastnictví nebo platební neschopnost; ustanovení zákonů členských států a Společenství jsou tudíž platná ve výše uvedených oblastech a v dalších oblastech nespádajících do působnosti tohoto nařízení“*.

Bude tudíž na italském zákonodárci nebo zákonodárcích z ostatních evropských zemí, aby rozhodli, zda ECS budou nebo nebudou uděleny zvláštní podmínky nebo pravidla, která existují pro národní družstva.

Když budeme pokračovat v porovnávání mezi těmito dvěma soubory právních předpisů, je nutné zdůraznit, že oba přisuzují klíčovou úlohu principu vzájemnosti.

Co se týče právního rámce v naší zemi, je zajímavé poznamenat, že navzdory reformě italského zákona o podnicích (zákon č. 6/2003), nezmiňuje výslovně vzájemnost. Několik důležitých myšlenek na toto téma je možné najít v početných normách v občanském zákoníku (například články 2412, 2516 a 2521).

Také v evropském nařízení, v článku 2 odst. 3, je stanoveno, že *„ ECS bude mít jako svůj základní cíl uspokojení potřeb svých členů nebo rozvíjení jejich ekonomické a sociální činnosti, zejména tím, že s nimi bude uzavírat smlouvy o dodávce zboží nebo služeb nebo o provedení práce určitého druhu, kterou tato ECS vykonává nebo zadává.....“*. S odvoláním na to, co bylo uvedeno v článku 2521 našeho občanského zákoníku, toto ustanovení dále uvádí, že *„pokud není uvedeno jinak v pravidlech podle*

Statutu, ECS nemůže umožnit třetím stranám – nečlenům, aby měly prospěch z její vlastní činnosti nebo aby se podílely na provádění její vlastní činnosti“.

Kromě toho je třeba si povšimnout, jak Statut ECS pojímá poměr odměny vůči kapitálu, který je v souladu s neziskovou povahou družstva a s rozhodnutím dávat přednost uspokojování zájmu jeho členů. Je tudíž třeba dojít k závěru, že Evropská unie uznává principy obsažené v italském článku o vzájemnosti, přičemž současně ponechává ECS svobodu, aby tento princip promítla částečně nebo úplně kromě jeho použití způsobem, který je pokládán za odpovídající ve statutárním sídle družstva. Zvolený model pravidel týkajících se použití zisku připomíná model družstev nedominantní formy.

Co se týče odpovědnosti členů, článek 5 odst. IV tohoto nařízení stanoví, že ECS může být „společností s ručením omezeným – a v takových případech to musí být uvedeno v názvu podniku – na rozdíl od stavu, ke kterému dochází u italských družstev, kde členové jsou individuálně odpovědní až do výše svého akciového kapitálu. A konečně co se týče zpětného využití zisku, v zákoně o podnicích je možnost volby v tom smyslu, že evropský zákonodárce ponechal na statutech jednotlivých ECS, zda si přejí či nepřejí toto zahrnout.

KAPITOLA

Perspektiva pro ECS

Celá problematika ECS je poměrně komplexní a jako taková si vyžaduje citlivé a především včasné řešení, když uvážíme, že Statut velmi brzy vstoupí v platnost.

Tato skutečnost může vést ke dvěma důsledkům: že Evropské družstvo se stane skutečností, to znamená ta družstva, jejichž členové (fyzické nebo právnické osoby) patří do různých členských států Unie; a že bude existovat výchozí bod pro budoucí spontánní rozvoj ve vnitrostátních právních předpisech pro družstevní problematiku, který bude společný.

Nebylo by realistické očekávat „zázraky“ v oblasti internacionalizace družstevních podniků a popravdě řečeno, je dokonce příliš brzy říkat, zda tento nový nástroj zajistí existenci těchto družstevních podniků nebo zda naopak způsobí, že jejich osud bude ještě komplikovanější.

Do jaké míry bude model ECS představovat alternativní formu pro seskupování podniků ze členských zemí? Do jaké míry bude, za určitých podmínek, ECS schopná napomáhat zakořenění družstevních principů a metod v evropském měřítku? Z více teoretického pohledu, jaký dopad bude mít ECS na to, jak bude pojmán fenomén družstevnictví v našich právních předpisech? Ačkoliv nařízení o ECS definuje postavení a fungování družstev, které problémy

ponechá bez řešení? To jsou hlavní oblasti pochybností vyjadřovaných z hlediska budoucnosti Evropské družstevní společnosti.

Tak jak bylo uvedeno v předcházejících stránkách, dnes v podstatě existuje politický základ, který legitimizuje spolupráci v Evropě a její formální uznání. Jaké jsou tedy perspektivy pro ECS v nadcházejících letech?

Právě nařízení o Statutu ECS by mohlo být tím správným zákonným nástrojem umožňujícím určitou akci a tudíž skutečný rozvoj. Prohlášení, která jsou obsažena v různých politických dokumentech vypracovaných v průběhu několika minulých let, bojovala ve prospěch obnovení a posílení družstevního podnikání v Evropě. Pro družstevní podniky je jedním z hlavních úkolů čelit koncentraci a konkurenci, která dnes vládne na mezinárodní ekonomické aréně, a úspěšně se slučovat.

Očekává se, že ustanovení ECS povede k harmonizaci a sblížení legislativ jednotlivých států, které zůstávají nedotčené. Jak již bylo vysvětleno, referenční právní rámec Společenství nemění ani nerušuje právní předpisy jednotlivých členských států, spíše se v řadě otázek týkajících se podnikové problematiky odvolává na legislativu těchto států.

V této záležitosti existuje shoda co se týče názoru, že Statut Evropské družstevní společnosti, který bere v úvahu rostoucí vzájemné vztahy mezi členskými státy EU, povede odstraňování překážek a příčin nadnárodních překážek ve všech sektorech výroby, kde družstva působí. Vzájemné odkazy na různé národní právní předpisy velmi pravděpodobně povedou k rozvoji pravidel ECS, která nejsou shodná. Tento proces posílí v průběhu času konkurenci mezi

těmito systémy a vytvoří podmínky, ve kterých budou ECS zakládány ve větším počtu tam, kde je ekonomické prostředí určitého státu příznivější. V delším časovém horizontu tato konkurence se vší pravděpodobností povede k silnější podpoře národních legislativ pro ty modely, které více prospívají přeshraniční spolupráci.

Na základě regulačních podmínek by bylo velmi dobře možné si představit homogenní síť přeshraničních družstevních podniků; avšak stále je třeba mít na mysli, že tato cesta může být plná překážek.

Především předpisy schvalované na evropské úrovni, ani příliš tvrdé, ani příliš flexibilní, dávají vzniknout obtížím v jejich uplatňování. Další nesnáze v rozvoji ECS mohou vzniknout ve formě byrokratické administrativy spojené s rozdíly v předpisech v jednotlivých členských státech, například co se týče pravidel pro registraci podniků nebo daňových norem.

Hlavní slabinou se zdá být skutečnost, že existuje tak široké spektrum modelů pro spolupráci v družstevním hnutí v Evropské unii. Pro nové členské státy, které pocházejí z bývalého sovětského bloku, by tato diskuse měla jít dokonce hlouběji do příslušných procesů. Přestože můžeme mít obavy z nedostatku podnikavosti v těchto zemích, musíme mít na mysli, že je třeba přebudovat vlastní koncepci družstevnictví, protože po mnoho let bylo družstevnictví nástrojem státní ekonomiky a bylo tudíž silně kompromitováno, když vezmeme v úvahu, že je pokládáno za odraz nebo pozůstatek starého režimu.

Naproti tomu co se týče uplatňování nařízení o ECS, vztah mezi organizacemi v rámci družstevního hnutí a odbory bude mít zásadní důležitost. V minulosti tyto

skupiny efektivně spolupracovaly a to vede k naději, že v tom mohou nadále plodně pokračovat.

Také je potřeba si uvědomit, že jak je uváděno ve statistických materiálech a přehledech, Itálie je zemí, ve které obyvatelé velmi uznávají evropské instituce. Avšak je také zemí, kde je promítnutí referenčních právních předpisů Společenství nejpomalejší. Je to téměř jakoby poměrně abstraktní představa o Evropě nevedla ke konkrétnímu jednání a akci. Nicméně díky spolupráci a diskusi informovanost o důležitosti spolupráce v průběhu let v Itálii a v Evropě vzrostla; kromě toho bylo dosaženo cílů, které se zprvu zdály být vzdálené, a to i z hlediska právních předpisů. Je to právě setkávání se jeden s druhým a diskuse, co otevírá nové obzory a nové možnosti pro rozvoj a spolupráci. Bude nutné rozvíjet opatření na podporu podniků s evropským rozměrem, podporovat příležitosti k prohlubování identity družstev v Evropě, koordinování informační kampaně zaměřené na zvyšování informovanosti potenciálních uživatelů o ECS prostřednictvím jednání, diskusí, komunikace, publikací a sítě středisek pro evropské obchodní informace.

BIBLIOGRAFIE

Právní předpisy

- *Nařízení ES č. 1435/2003 Rady ze dne 22. července 2003, týkající se Statutu Evropské družstevní společnosti (ECS);*
- *Směrnice 2003/72/ES Rady ze dne 22. července 2003, která doplňuje Statut Evropské družstevní společnosti co se týče angažovanosti pracovníků;*
- *Pracovní dokument předložený Evropské komisi „Družstva v evropské ekonomice“ (prosinec 2001);*
- *„Sdělení k podpoře družstevní společnosti v Evropě“ Evropské komise (23. února 2004);*
- *Přednáška předsedy Evropské komise Romano Prodiho „Přínos družstevnictví“ u příležitosti Smlouvy o evropské spolupráci (Brusel, 13. února 2002);*
- *Úvodní dokumentace První konference o evropské sociální ekonomice „Praha Sociální ekonomika 2002: rozšíření sociální ekonomie“ (Praha, 24.-25. října 2002);*
- *Programový dokument „Strategie intervence ke zvýšení konkurenceschopnosti a podpoře družstevnictví“ zpracoval AGCI, Legacoop, Confcooperative, Unci a Unioncamere (2004);*
- *„První zpráva o družstevnictví“ (2004), zpracoval Istituto Tagliacarte;*
- *„Zpráva Hlavní rady pro spolupráci: družstevní hnutí ve Francii; družstevní hnutí v Evropské unii“ (2002);*
- *Prezentace na sjezdu k tématu „Reforma sociálního práva v evropském kontextu“ (Bolzano, 5.-6. prosince 2003);*
- *„Zápis z prvního jednání o družstevní legislativě“ zpracovala Evropská komise (Brusel, 27. července 2004).*

ESEJE A ČLÁNKY

- „Statut a úloha družstev z pohledu nových ekonomických a sociálních tendencí“, Kofi Annan v časopise „Rivista della cooperazione“ č. 3/1999;
- „Statut Evropské družstevní společnosti a reforma italského družstevního práva: srovnání dvou zákonů“, Mauro Iengo v časopise „Rivista della cooperazione“ č. 4/2003, str. 63 a násl.;
- „Družstva v evropském hospodářství: osobní připomínky k Pracovnímu dokumentu předloženému Komisi“, François Espagne (27/03/2002);
- „Zásadní úvahy o občanských a finančních aspektech Evropské družstevní společnosti“, Adele Sarti v časopise „Rivista della cooperazione“ č. 4/2004, str. 70 a násl.;
- „Evropská družstevní společnost pro nadnárodní činnosti“, Renzo La Costa v časopise „Rivista della cooperazione“ č. 3/2002, str. 12 a násl.;
- „Veřejná politika pro družstva v Evropské unii“ (2004), Claudia Sánchez Bajo;
- „Zkušenosti EHSOP a rozvoj spolupráce v oblasti Balkánu“: přednáška Antonia Finelli (Terst, 18/06/2004);
- „Evropská družstevní společnost“ (14. listopadu 2003), François Soulage;

Internetové stránky:

- Internetová stránka COPAC (část „*Politika a legislativa*“), dostupná na adrese <http://www.copacgva.org/legislation.htm>
- Internetová stránka www.entreprises.coop
- Internetová stránka www.cooperativesineurope.coop
- Internetová stránka www.EHSop.coop

